

ЛІТЕРАТУРА

1. Сльникова Г. В. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи : колективна монографія / [Г. В. Сльникова, Т. А. Борова, О. М. Касьянова, Г. А. Полякова та ін. / за заг. ред. Г. В. Сльникової]. – Чернівці : Технодрук, 2009. – 572 с.

2. Мариновська О. Науково-методичний супровід упровадження педагогічних інновацій: сутність, специфіка, орієнтири реалізації // Рідна школа : наук.-пед.

журнал. – 2012. – № 8–9. – С. 28–32.

3. Мариновська О. Я. Технологія організації самостійної роботи в системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників / Оксана Яківна Мариновська / Вісник післядипломної освіти : зб. наук. пр. / Ун-т менеджменту освіти НАПН України ; ред. кол. : О. Л. Ануфрієва [та ін.]. – Вип. 7(20) / гол. ред. В. В. Олійник. – К. : АТОПОЛ, 2012. – Розд. "Педагогіка". – С. 131–137.

4. Науково-методичний супровід інноваційної діяльності Івано-Франківським обласним інститутом післядиплом-

ної педагогічної освіти: з досвіду роботи : [наук.-метод. зб. / наук. ред. Т. Суценко, О. Мариновська, Р. Зуб'як]. – Івано-Франківськ : Супрун В. П., 2012. – 591 с.

5. Урок словесності: реалізація змістових ліній Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти : зб. наук.-метод. матер. / упор. Н. Уманців, Я. Козленко, С. Худецька ; наук. ред. О. Мариновська. – Івано-Франківськ : Супрун В. П., 2012. – 270 с.

Стаття надійшла 03.06.2013 р.

УДК 378.046.4

Валентин МАСЛОВ, Григорій БІЛЯНИН

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В УМОВАХ РЕГІОНУ

У статті подано методологічні засади дослідження проблеми розвитку функціональної компетентності керівників загальноосвітніх навчальних закладів в умовах регіону. Розглянуто особливості використання принципів і підходів філософської, загальнонаукової та конкретно-наукової методології; обґрунтовано доцільність їх використання в контексті проблеми дослідження.

Ключові слова: методологія, методологічні принципи, функціональна компетентність, керівники загальноосвітніх навчальних закладів.

В. Маслов, Г. Білянин. Методологические основы исследования проблемы развития функциональной компетентности руководителей общеобразовательных учебных заведений в условиях региона. В статье представлены методологические основы исследования проблемы развития функциональной компетентности руководителей общеобразовательных учебных заведений в условиях региона. Рассмотрены особенности использования принципов и подходов философской, общенаучной и конкретно-научной методологии; обоснована целесообразность их использования в контексте проблемы исследования.

Ключевые слова: методология, методологические принципы, функциональная компетентность, руководители обще-

образовательных учебных заведений.

V. Maslov, G. Bylyanyn. Methodological bases study the problem of development of functional competence managers mainstream schools wound conditions in the region. The article presents the conception of the problem of development of functional competence of managers of secondary schools in the region. Peculiarities of application of principles and approaches philosophical, general and specific scientific methodology, expediency of their use in the context of the study are shown.

Keywords: methodology, methodological principles, functional competence, managers of schools.

Мета: виявлення методологічних засад педагогічного пошуку на філософському, загальнонауковому, конкретно-науковому рівнях, а також на рівні конкретного дослідження системи розвитку функціональної компетентності керівників ЗНЗ в умовах регіону, що є необхідною умовою вивчення генезису педагогічної думки з проблеми.

Економічні, політичні, соціальні та культурні процеси, що відбуваються в українському суспільстві на сучасному етапі, викликають відповідні зміни в освітній галузі.

В. Кремль виокремлює кілька загальноцивілізаційних напрямів, що передбачають безумовні зміни всієї систе-

ми освіти України. Серед них: зростання динаміки суспільного розвитку, розвиток демократії, глобалізація, розвиток новітніх технологій. Вони потребують формування нової людини – людини знанневої, інноваційного мислення, самодостатньої, вільної, демократичної. З іншого боку, національні тенденції вимагають привернути особливу увагу освіти до питань формування сучасної системи цінностей, до питань патріотизму, національного єднання, а також традицій нашого суспільства. Усе це утверджує серцевинні ідеї зміни в освіті і суспільстві – людино- і дитиноцентризм [6]. Звідси основні методологічні ідеї і концептуальні положення, на яких базувалася вітчизняна педагогіка протягом ХХ ст., сьогодні майже втратили значення й актуальність.

Відтак з метою об'єктивного, цілісного й адекватного наукового розгляду будь-якого явища необхідно, перш за все, визначитися з методологічною базою дослідження: принципами, підходами, методами, формами і способами науково-пізнавальної діяльності.

Проблемі формування та розвитку професійної компетентності керівника ЗНЗ приділено увагу в наукових дослідженнях І. Гришиної, Г. Сльникової, Л. Калініної, Ю. Конаржевського, Л. Кравченко, В. Кричевського, В. Маслова, С. Павлютенкова, О. Пометун, С. Тонконової; питання розвитку професіоналізму управлінської діяль-

ності керівників ЗНЗ вивчалось в роботах Т. Сорочан, Л. Васильченко, С. Корольок, В. Лунячка, В. Мельник; формування готовності до управління якістю освіти та мотивація вдосконалення управлінської діяльності директора школи були предметом дослідження Б. Жебровського, Т. Панчук, Л. Пермінової, Г. Тимошко та інших.

Зазначене вище свідчить про актуальність вивчення проблеми розвитку функціональної компетентності керівників загальноосвітніх навчальних закладів в умовах регіону.

Для успішної науково-педагогічної діяльності потрібні, насамперед, психолого-педагогічна ерудиція, точність і об'єктивність дослідника, здатність критично оцінювати результати своїх дослідницько-експериментальних пошуків. Немає іншого способу уникнути помилок, ніж свідомо забезпечити максимальну точність і об'єктивність одержуваних емпіричних фактів, їх правильне наукове тлумачення через високу вимогливість до себе, критичність до результатів власної експериментальної роботи, постійну перевірку й уточнення отриманих даних і висновків. Треба також бути прискіпливим і під час роботи зі словом, пам'ятати завіт Р. Декарта: "Визначте точно кожне слово, і ви позбудетеся половини помилок" [8].

Фундаментальні принципи дослідження базуються на узагальнювальних, філософських положеннях, що відбивають найсуттєвіші властивості об'єктивної дійсності і свідомості з урахуванням досвіду, набутого в процесі пізнавальної діяльності людини. Використання в ході вивчення діалектичного підходу, в основу якого покладено зв'язок теорії і практики, принципи пізнання реального світу, детермінованості явищ, взаємодії зовнішнього і внутрішнього, об'єктивного і суб'єктивного тощо, дає змогу обґрунтувати причинно-наслідкові зв'язки, процеси диференціації та інтеграції, постійну суперечність між сутністю і явищем, змістом і формою, об'єктивність в оцінюванні дійсності [7; 10].

Особливість методологічних принципів полягає у визначенні вихідних наукових позицій, загальних для всіх галузей знання. Одночасно вони є теорією наукового пізнання в конкретній галузі науки, тому слід враховувати, що розрізняють кілька рівнів методології: філософська (фундаментальна) – охоплює філософські основи дослідження, його світоглядну функцію і загальнонаукові положення; загальнонаукова – системний підхід, синергетичний підхід, діяльнісний

підхід, характеристика різних типів наукових досліджень; конкретно-наукова – сукупність методів, принципів дослідження і процедур, які застосовуються саме в педагогіці [3].

Отже, слід зазначити про важливість обґрунтування методологічної основи, адже від її чіткого визначення значною мірою залежить досягнення мети і завдань дослідження.

На нашу думку, на *філософському рівні* методологія дослідження проблеми розвитку функціональної компетентності керівників ЗНЗ в умовах регіону охоплює основні закони і парні категорії діалектики, принципи розвитку, загального зв'язку, діалектичної єдності теорії і практики.

Методологічну роль у процесі дослідження проблеми розвитку функціональної компетентності керівників загальноосвітніх навчальних закладів виконують основні закони і парні категорії діалектики [3; 4].

Закон єдності і боротьби протилежностей показує внутрішнє джерело розвитку функціональної компетентності керівників ЗНЗ: єдність і боротьбу протилежних сторін, сил, тенденцій.

Закон переходу кількісних змін у якісні розкриває спосіб еволюції і динаміки процесу системи розвитку функціональної компетентності керівників ЗНЗ, орієнтує на пошук закономірностей, яким він підкоряється, визначає якісні й кількісні зміни, які відбуваються при цьому, виявляє зв'язки між ними.

Закон заперечення заперечення дає можливість прогнозувати напрям розвитку функціональної компетентності керівників ЗНЗ: від простого – до складного, від нижчого – до вищого, від одного – до іншого.

Парні категорії діалектики, такі як матерія і рух, час і простір, якість і кількість, одичине, особливе і загальне, сутність і явище, зміст і форма, необхідність і випадковість, причина і наслідок та інші, дозволяють визначити загальний підхід щодо дослідження проблеми розвитку функціональної компетентності керівників ЗНЗ, орієнтуватися в загальній оцінці правильності отриманих висновків.

У найбільш загальному вигляді *принцип розвитку* сформульований Ф. Енгельсом: "Для діалектичної філософії немає нічого раз і назавжди встановленого, безумовного святого. На всьому і в усьому бачить вона відбиток неминучого падіння, і ніщо не може устояти перед нею, крім безупинного процесу виникнення і знищення, нескінченного сходження від нижчого до вищого. Вона сама

є лише простим відображенням цього процесу в мислячому мозку" [9, 66]. Відтак усе безупинно розвивається і змінюється не тільки від простого до складного, нижчого до вищого, але й навпаки.

Відповідно до зазначеного, процес розвитку функціональної компетентності керівників ЗНЗ розглядається в постійній зміні, русі, в постійному розв'язанні суперечностей під впливом системи внутрішніх і зовнішніх детермінант [3, 79]. Даний принцип необхідний при розгляді розвитку системи післядипломної освіти регіону виявити тенденції у її еволюції – поступовому, тривалому, безупинному розвитку від одних форм до інших, частіше від простих до більш складних. Знання закономірностей становлення і розвитку системи післядипломної освіти допомагає більш глибоко зрозуміти зміст актуальних перетворень та дати більш точний і довгостроковий прогноз можливих перспектив її подальшого розвитку.

Гносеологічний зміст *принципу загального зв'язку* полягає в тому, що, досліджуючи систему розвитку функціональної компетентності керівників ЗНЗ в умовах регіону, необхідно не обмежуватися розглядом окремих складових, а прагнути досліджувати максимальну кількість її зв'язків з іншими явищами [9, 67]. Повністю дослідити всі взаємозв'язки даної системи, звичайно, неможливо, оскільки їх багато. Однак важливо врахувати характер хоча б основних, оскільки їх втрата може призвести до суттєвих спрощень у розумінні явища, що, у свою чергу, негативно позначається на якості висновків і практичних рекомендацій.

Принцип діалектичної єдності теорії і практики розкриває діалектику руху нашого знання до істини й визначальну роль практики у процесі пізнання [7]. Особливе місце практики у процесі пізнання пов'язане з тим, що вона є джерелом знань, оскільки всі прогалини, які потребують розв'язання, а отже, і в пізнанні, науковець знаходить у практиці реального життя: вона виступає критерієм істинності отриманих знань, а також кінцевим результатом пізнання. Порушення оптимального співвідношення і логіки взаємовпливу теорії і практики у процесі дослідження проблеми розвитку функціональної компетентності керівників ЗНЗ веде до зміни якості його результативності.

Загальнонаукова основа наукового дослідження у контексті сучасної парадигмальної невизначеності може бути представлена логічними прийомами за-

гального характеру, закладеними у фундамент людського мислення – аналіз і синтез, абстрагування й узагальнення, індукція й дедукція, пояснення й розуміння, опис і визначення; принципами об'єктивності, системності, комплексності, єдності історичного і логічного, наступності та міждисциплінарності; системним та синергетичним підходами, з позиції яких найбільш повно можна розглянути проблемність і концептуальне наповнення цього процесу в післядипломній освіті.

Використання логічних прийомів загального характеру [4; 11; 12; 13] (аналізу і синтезу, абстрагування й узагальнення, індукції і дедукції, пояснення й розуміння, опису й визначення) сприятиме переходу від уявлення про структуру системи розвитку функціональної компетентності керівників ЗНЗ до уявлення про її організацію.

Принцип об'єктивності забезпечує достовірність наукової інформації, зобов'язує дослідника до точного аналізу ситуації, які існують. Він є важливим методологічним орієнтиром у вивченні та застосуванні різноманітних напрямів розвитку педагогічної думки та культури, дозволяє об'єктивно відділяти реальні наукові досягнення від помилкових концепцій та положень [4; 11; 12; 13].

Принцип системності передбачає вивчення об'єктивності з точки зору існування в оточуючому світі загального взаємозв'язку всіх предметів і явищ. Тобто багатогранність, комплексність, системність істинного знання про об'єкт дослідження є необхідним слідством та відображенням системних взаємин, які притаманні об'єктивній дійсності [4; 11; 12; 13].

Характерними особливостями принципу системності є [4]:

- до оцінки кожного явища необхідно підходити історично, тобто вивчати явища та предмети у взаємозв'язку та розвитку. При цьому взаємозв'язок є дуже широким поняттям. Він може мати, наприклад, характер зв'язку якості та кількості, форми та змісту, причини та сліdstва тощо;

- розглядати функціонування та організацію складного об'єкта чи явища в тісному зв'язку з його змінами і розвитком.

Принцип комплексності тісно пов'язаний з принципом системного підходу, хоча має більш вузьке значення. Він передбачає всебічне дослідження причинних взаємозалежностей, комплексну оцінку вхідних параметрів функціонально-структурної будови, їх зміну та розвиток на досліджуваному об'єкті у просторі і часі, за кількісними та якісними

ознаками і вихідні параметри цього процесу. У полі зору аналітика повинні бути не лише основні результати, а й побічні. Цілісність системи, яка відрізняється визначеною завершеністю, припускає й відокремлений аналіз її складових елементів [3].

Принцип єдності історичного і логічного вимагає поєднання історії об'єкта (генетичний аспект) і теорії (структури, функції, зв'язків об'єкта), а також перспектив його розвитку [3, 75].

З даного принципу випливає вимога врахування нагромадженого досвіду, традицій, наукових досягнень минулого, а також *принцип наступності*, що вимагає максимально повного знання дослідником усього, що зроблено в науці з проблеми розвитку функціональної компетентності керівників ЗНЗ.

Принцип міждисциплінарності орієнтує дослідника на максимально широке використання всіх супутніх наук, що вивчають тією чи іншою мірою окремі аспекти процесу розвитку функціональної компетентності керівників загальноосвітніх навчальних закладів. Здійснюючи науковий пошук у напрямі досліджуваної проблеми, важливо якомога більш детально ознайомитися з методологією, теорією, методами проведення досліджень, які застосовуються в різних галузях науки, що багаторазово підвищить ефективність окресленого дослідження [9, 72].

Багатогранність елементів, відношень, внутрішніх і зовнішніх факторів впливу на систему розвитку професійної компетентності керівників ЗНЗ в умовах регіону визначає необхідність його системного вивчення. У зв'язку з цим ґрунтового значення для нашого дослідження набуває застосування *системного підходу*, сутність якого полягає в комплексному вивченні великих і складних об'єктів (систем), дослідженні їх як єдиного цілого з узгодженим функціонуванням усіх елементів і частин [7; 10].

Згідно із системним підходом, система являє собою цілісність, що становить єдність закономірно розташованих і взаємопов'язаних частин. Кожну конкретну науку, діяльність, об'єкт можна розглядати як певну систему, що має множинну взаємопов'язаних елементів, компонентів, підсистем, визначені функції, цілі, склад, структуру.

До загальних характеристик системи відносять цілісність, структурність, функціональність, взаємозв'язок із зовнішнім середовищем, ієрархічність, цілеспрямованість, самоорганізацію.

У системному дослідженні основний

акцент робиться на виявлення різноманітності зв'язків і відношень, що мають місце як усередині досліджуваного об'єкта, так і у його взаємодії із зовнішнім середовищем. Властивості об'єкта як цілісної системи визначаються не тільки і не стільки сумарними властивостями його окремих елементів чи підсистем, скільки специфікою структури, особливими системотворчими, інтегративними зв'язками досліджуваного об'єкта.

Системний аналіз проблеми дає можливість описати її як організовану цілісність, визначити місце та роль кожного з її елементів у системі, виявити відношення між закономірностями.

Порівняно новим фундаментальним методом пізнання є *синергетичний підхід*, сутність якого полягає в дослідженні процесів самоорганізації та становлення нових упорядкованих структур. Він реалізується у вивченні систем різної природи: фізичних, біологічних, соціальних, когнітивних, інформаційних, екологічних тощо. Предметом синергетики є механізми спонтанного формування і збереження складних систем, зокрема тих, які перебувають у стані стійкої нерівноваги із зовнішнім середовищем. У сферу його вивчення потрапляють нелінійні ефекти еволюції систем будь-якого типу, кризи і біфуркації – нестійкої фази існування, які передбачають множинність сценаріїв подальшого розвитку.

З позицій синергетичного підходу неможливо традиційними детерміністськими методами вивчати розвиток складно організованих систем. Як відомо, нестійкість системи розглядається як перешкода, що потребує обов'язкового подолання. Жорсткі причинно-наслідкові зв'язки поступального розвитку мають лінійний характер. Сучасне визначається минулим, а майбутнє – сьогочасним. Синергетичний підхід передбачає ймовірне бачення світу, базується на дослідженні нелінійних систем.

Образ світу постає як сукупність нелінійних процесів. Ідея нелінійності включає багатоваріантність, альтернативність шляхів еволюції та її незворотність. За допомогою синергетичного підходу вивчають дисипативні (нестійкі, слабо організовані) складні системи.

Суть теорії нестабільності (теорії дисипативних структур) полягає в тому, що стан нерівноваги систем спричинює порядок та безпорядок, які тісно поєднані між собою. Нерівноважні системи забезпечують можливість виникнення унікальних подій, появу історії Універсуму. Час стає невід'ємною константою еволюції, оскільки в нелінійних системах у

будь-який момент може виникнути новий тип рішення, який не зводиться до попереднього. Синергетичний підхід демонструє, яким чином і чому хаос може розглядатися як чинник творення, конструктивний механізм еволюції, як з хаосу власними силами розвиватиметься нова організація [1; 7; 10].

Для ефективного використання синергетичного підходу необхідно [1]:

а) виділити та охарактеризувати (у поняттях формальної логіки) складну систему або процес, які потребують синергетичного впливу;

б) дослідити стратегію її розвитку, описати можливі рівні її свободи, тобто рівноможливі напрями і шляхи її розвитку;

в) здійснити факторний аналіз можливих шляхів її самоорганізації;

г) визначити мету або бажаний результат (у яких конкретно аспектах необхідно змінити стан даної системи);

д) розробити номенклатуру (перелік) слабких впливів, що сприятимуть самоорганізації хаотичної системи, а також тактику їх застосування;

е) правильно визначити критичний момент бифуркації досліджуваної системи.

Таким чином, положення синергетичного підходу дають змогу з іншого боку поглянути на систему розвитку професійної компетентності керівника ЗНЗ: його професійний та особистісний розвиток не можна вважати планомірно-поступовим, лінійним, безконфліктним процесом, він обов'язково супроводжується кризами, що зумовлюють перебудову професійного світу керівника, його ціннісних орієнтацій, стимулюючи власну самопізнавальну та саморозвивальну активність.

Конкретно-методологічний рівень дослідження проблеми розвитку функціональної компетентності керівників ЗНЗ в умовах регіону, на наш погляд, представлений особистісним, діяльнісним, аксіологічним та акмеологічним підходами.

Особистісний підхід полягає в тому, що при конструюванні й реалізації педагогічного процесу орієнтуються на особистість як мету, суб'єкт, результат і головний критерій його ефективності. Цей підхід наполегливо вимагає визнання унікальності особистості, її інтелектуальної і моральної свободи, права на повагу; передбачає створення у навчанні і вихованні відповідних умов для природного процесу саморозвитку задатків і творчого потенціалу особистості [2; 5].

Діяльнісний підхід ґрунтується на визнанні діяльності основою, засобом і вирішальною умовою розвитку особистості. Цей факт обумовлює необхідність реалізації в педагогічному дослідженні і

практиці діяльнісного підходу, що тісно пов'язаний з особистісним.

Діяльність людини (форма активності, що характеризує здатність людини чи пов'язаних з нею систем бути причиною змін у бутті) може розглядатися в загальному значенні цього слова – як динамічна система взаємодії людини із зовнішнім середовищем, а також у вузькому, конкретному – як специфічна професійна, наукова, навчальна тощо форма активності людини, у якій вона досягає свідомо поставлених цілей, що формуються внаслідок виникнення певних потреб. Мета діяльності зумовлена певною потребою, задоволення якої потребує певних дій. Завданням діяльності є потреба, яка виникає за певних умов і може бути реалізована завдяки визначеній структурі діяльності, до якої належать: предмет діяльності (елементи навколишнього середовища, які має суб'єкт до початку своєї діяльності і які підлягають трансформації в продукт діяльності); засіб діяльності (об'єкт, що опосередковує вплив суб'єкта на предмет діяльності, і стимули, що використовуються в певному виді діяльності); процедури діяльності (технологія (спосіб, метод) одержання бажаного продукту); умови діяльності (характеристика оточення суб'єкта в процесі діяльності, соціальні умови, просторові та часові чинники тощо); продукт діяльності (результат трансформації предмета в процесі діяльності) [2; 5].

У нашому дослідженні сутність діяльнісного підходу, який виражається у використанні дослідником положень теорії діяльності, полягає в тому, що вивчається реальний процес взаємодії людини з навколишнім світом, який забезпечує розв'язання певних життєво важливих задач. Людина виступає як активне начало, як суб'єкт взаємодії, котрий виконує певну послідовність дій, у тому числі психічних.

Дана проблема потребує використання аксіологічного підходу, що полягає в орієнтації системи розвитку професійної компетентності керівника ЗНЗ в умовах регіону на формування та розвиток в його особистості системи, перш за все, загальнолюдських (громадянських) норм і цінностей – у її ставленні до світу, до своєї діяльності, до самого себе.

Фундаментальними виступають гуманістичні або загальнолюдські цінності: життя, здоров'я, любов, освіта, праця, творчість, краса тощо. Системи цінностей є в кожній культурі, суспільстві, державі, професії, особистості. Аксіологічному осмисленню підлягають матеріальні і духовні цінності. Будь-який соціальний

інститут, опираючись на вартісності більш загального рівня, формує власні специфічні цінності: культурні, педагогічні, професійні та ін. [7; 10; 15].

Посилення суспільних вимог до рівня освіченості, професіоналізму керівників ЗНЗ, їх готовності до професійного саморозвитку і самовдосконалення потребує серйозних наукових досліджень у сфері післядипломної освіти. У зв'язку з цим особливого значення набуває застосування в ході нашого вивчення акмеологічного підходу (А. Бодалев, А. Деркач, Н. Кузьміна, А. Реан, Г. Хоз'яїнов та ін.), який дозволяє вивчати закономірності системи післядипломної освіти регіону та фактори, що впливають на розвиток функціональної компетентності керівників ЗНЗ [14].

Використання акмеологічного підходу в дослідженні проблеми розвитку функціональної компетентності керівників ЗНЗ дає змогу розглядати її з позиції рівня професійної компетентності в різноманітних проявах, виявляти кращі здобутки у сфері організації післядипломної освіти та найбільш ефективні способи розвитку, що ґрунтуються на застосуванні не тільки педагогічних, а й психологічних, загальнофілософських, соціологічних і технологічних знань.

Отже, кожен із виділених рівнів методологічного знання, застосованих у дослідженні, виконує свої особливі, властиві лише йому функції у науковому пізнанні проблеми розвитку функціональної компетентності керівників ЗНЗ в умовах регіону як педагогічного феномена. Вважаємо, що використання розглянутих методологічних принципів та підходів, які можуть функціонувати як окремо, так і в сукупності один з одним, забезпечить всебічний аналіз досліджуваної проблеми.

Отже, виявлена методологічна база дослідження проблеми розвитку функціональної компетентності керівників ЗНЗ дозволяє:

- уникнути повторення помилок, які існували в системі післядипломної освіти керівників ЗНЗ в умовах регіону;
- правильно розуміти минуле процесу розвитку функціональної компетентності керівників ЗНЗ в умовах регіону;
- об'єктивно оцінити, відтворити, відобразити, реконструювати та пояснити причинні і функціональні зв'язки, які діють у системі розвитку функціональної компетентності керівників ЗНЗ в умовах регіону;
- найбільш достовірно, науково обґрунтовано розробити концептуальну модель розвитку функціональної компетентності керівників ЗНЗ в умовах регіону.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні профілів професійної компетентності управлінського персоналу закладів освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білуха М. Г. Основи наукових досліджень: підруч. для студ. екон. спец. вузів / М. Г. Білуха. – К. : Вища школа, 1997. – 271 с.

2. Гамезо М. В. Атлас по психології: [інформ.-метод. матеріали к курсу "Общ. психологія": учеб. посіб. для студ. пед. ін-тов] / М. В. Гамезо, И. А. Домашенко. – М. : Просвещение, 1986. – 272 с.

3. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям / Семен Устимович Гончаренко. – Київ – Вінниця: ДОВ "Вінниця", 2008. – 278 с.

4. Клименюк А. В. Методологія и

методика педагогического исследования. Постановка цели и задач исследования: [учеб. посіб.] / Клименюк А. В., Калита А. А., Бережная Э. П. – К., 1988. – 100 с.

5. Краткий психологический словарь / [сост. Л. А. Карпенко; под общ. ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского]. – М. : Политиздат, 1985. – С. 84–86.

6. Кремень В. Г. Освіта в контексті сучасних соціокультурних змін / Василь Григорович Кремень // Філософія освіти. – № 1–2 (7). – 2008. – С. 15–21.

7. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник / О. В. Крушельницька. – К. : Кондор, 2003. – 192 с.

8. Педагогіка вищої школи / [за ред. З. Н. Курлянд]. – Київ: Знання, 2005. – 399 с.

9. Примуш М. В. Конфліктологія: навч. посіб. / М. В. Примуш. – К. : ВД "Професіонал", 2006. – 288 с.

10. Пятницька-Позднякова І. С. Ос-

нови наукових досліджень у вищій школі: навч. посіб. / І. С. Пятницька-Позднякова. – К., 2003. – 116 с.

11. Семенюк Е. П. Філософія сучасної науки і техніки / Е. П. Семенюк, В. П. Мельник. – Львів: Світ, 2006. – 152 с.

12. Філософський словарь [под ред. И. Т. Фролова]. – 6-е изд., перераб. и доп. – М. : Политиздат, 1991. – 560 с.

13. Філософський енциклопедический словарь. – М. : Сов. энцикл., 1983. – 840 с.

14. Хозяинов Г. И. Основы акмеологии: [учеб. посіб.] / Г. И. Хозяинов. – [2-е изд.]. – М. : XXI век: ПКЦ, 2000. – 106 с.

15. Шарко В. Д. Методологічні засади сучасного уроку: посіб. для керівників шкіл, вчителів, працівників інститутів післядипломної освіти / Шарко Валентина Дмитрівна. – Херсон: Видавництво ХНТУ, 2008. – 112 с.

Стаття надійшла 20.02.2013 р.

УДК 37.032

Олена РАДИШ

ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВИЙ ПІДХІД В УПРАВЛІННІ РОЗВИТКОМ ЖИТТЄТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ В РОЖНІВСЬКОМУ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ КОМПЛЕКСІ "ГУЦУЛЬЩИНА" ім. Ф. ПОГРЕБЕННИКА НАУКМА

Стаття присвячена проблемі використання програмно-цільового підходу в управлінні розвитком творчої особистості, яке враховує потреби та запити всіх учасників навчально-виховного процесу. Охарактеризовано форми роботи з розвитку життєтворчої особистості ЗНЗ; обґрунтовано зміст організаційно-методичного забезпечення розвитку життєтворчої особистості. Запропоновані основні орієнтири вдосконалення розвитку життєтворчої особистості в системі програмно-цільового підходу.

Ключові слова: програмно-цільовий підхід, життєтворча особистість, управлінська професійна компетентність, керівник навчального закладу, науково-методичне забезпечення, інноваційна діяльність.

Е. Радьш. Програмно-целевой подход в управлении развитием жизнетворческой личности в Рожнивском учебно-воспитательном комплексе "Гуцульщина" им. Ф. Погребенника НАУКМА. Статья посвящена проблеме

использования программно-целевого подхода в управлении развитием личности, которое учитывает потребности и запросы всех участников учебно-воспитательного процесса. Охарактеризованы формы работы по развитию жизнетворческой личности ООЗ; обосновано содержание организационно-методического обеспечения развития жизнетворческой личности. Предложены основные ориентиры совершенствования развития жизнетворческой личности в системе программно-целевого подхода.

Ключевые слова: программно-целевой подход, жизнетворческая личность, управленческая профессиональная компетентность, руководитель учебного заведения, научно-методическое обеспечение, инновационная деятельность.

Programme and purpose-oriented approach in managing the development of the creative personality in Rozhniv training and educational complex "Hutsulshchyna" named after F. Pogrebennyk. The article deals with the use of programme and purpose-oriented

approach in managing the development of the creative personality, which takes into account the needs of all members of the educational process. The forms of work for the development of the creative personality at the educational institutions are described in the article; the content of the organization and methodical support of the development of the creative personality is proved. The author proposes the main points of improvement of the creative personality in the system of programme and purpose-oriented approach.

Keywords: programme and purpose-oriented approach, creative personality, management professional competence, the head of the educational institution, scientific and methodological support, innovative activity.

Meta: охарактеризувати форми роботи з розвитку життєтворчої особистості ЗНЗ; обґрунтувати зміст організаційно-методичного забезпечення розвитку життєтворчої особистості (на прикладі Рожнівського НВК "Гуцульщина" ім. Ф. Погребенника НАУКМА); запропонувати